

LR SEIMO NARIAMS

DĖL LABDAROS IR PARAMOS ĮSTATYMO NR. I-172 7 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-367(2)

2022 m. gegužės 31 d., Vilnius

Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras (toliau – NIPC) **prašo visų LR Seimo narių pritarti Labdaros ir paramos įstatymo Nr. I-172 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui**, kuriuo būtų užtikrintas sistemingas pilietinės visuomenės pamato – nevyriausybinių organizacijų stiprinimas (taip pat ir profesinių sąjungų bei politinių partijų), sudarant galimybę gyventojams skirti joms atitinkamai 1,2% GPM (NVO) ir papildomai 0,6% GPM profesinėms bei politinėms partijoms.

Džiaugiamės, kad LR Seimas ir LR Vyriausybė pagaliau ėmėsi iniciatyvos ištaisyti šią ydingą praktiką ir reglamentuoti, kad 1,2% pajamų mokesčio dalį galėtų gauti tik nevyriausybines organizacijos, kaip jos apibrėžtos LR nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatyme. Norime pabrėžti, jog NIPC buvo šios 2% GPM skyrimo įteisinimo iniciatorius ir nuosekliai dirbo, kad šios galimybės naudotųsi gavėjai galėtų būti tik nevyriausybines organizacijos:

- **2000-2002 metais** NIPC subūrė nacionalinę NVO koaliciją „Už filantropiją“, kurios pagrindu LR Seimui buvo pateiktas pasiūlymas įteisinti galimybę gyventojams skirti 2% sumokėto GPM (nuo 2018 metų – 1,2%) savanoriškai pasirinktai nevyriausybinei organizacijai.
- **2004 metais** tokia galimybė Gyventojų pajamų mokesčio įstatyme buvo įteisinta, tačiau tarp galimų paramos gavėjų atsirado visas spektras ne pelno subjektų, tokių kaip biudžetinės įstaigos, garažų, sodininkų bendrijos ir pan., kas iškreipė patį idėjos principą – stiprinti pilietinės visuomenės, nuo valstybes institucijų valdomo nepriklausomų organizacijų (asociacijų, viešųjų įstaigų, labdaros ir paramos fondų) veiklą socialinėje, gyvūnų globos, sporto, kultūros, švietimo, žmogaus teisių gynimo, aplinkosaugos, vaikų gerovės ir kitose srityse.
- **2007-2009 metais** NIPC subūrė naują koaliciją „Už filantropiją“, kurią sudarė keli tūkstančiai organizacijų, reikalaujančių koreguoti 2% GPM skyrimo tvarką, iš jos gavėjų rato eliminuojant biudžetines įstaigas ir kitus ne pelno subjektus (garažų, sodų bendrijas, kt.), atkuriant pirminę šios idėjos mintį – 2% GPM skyrimo subjektais įteisinti tik NVO sektoriaus organizacijas.
- **2009 metais** atsižvelgiant į nuolatinius NVO koalicijos raginimus, Valstybės kontrolė atlikto audito išvadose nurodė abejojanti ar biudžetinės įstaigos turėtų gauti 2% GPM paramą ir teigė, „kad tokia praktika, kai GPM paramai skirtų lėšų dalį gauna valstybės ir savivaldybių biudžetinės įstaigos, sudaro sąlygas nukrypti nuo pirminio paramos tikslo“.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pateikė Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo pataisą, siūlančią įteisinti, kad 2% GPM gavėjai būtų tik nevyriausybines organizacijos. Aiškinamajame rašte buvo teigiama, kad „Nevyriausybiniams organizacijoms Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatyme numatyta gyventojų pajamų mokesčio dalis yra labai svarbus veiklos finansavimo šaltinis. Biudžetinės įstaigos savo įstaigoms išlaikyti ir veiklai organizuoti turi teisę naudoti biudžeto lėšas. Nevyriausybines organizacijas tokių galimybių neturi, jų veikla

Labdaros ir paramos fondas „Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras“

☎ tel.: +370 670 36796 ✉ Odminių g. 12, LT-01122 Vilnius 🌐 www.3sektorius.lt ✉ info@nisc.lt
Įmonės kodas 192013926 # a/s LT36 7044 0600 0109 6326, AB SEB bankas, b/k 70440

dažniausiai finansuojama įgyvendinant įvairias programas ar projektus“. Tačiau LR Seimas nesiryžo imtis sprendimų šiems pokyčiams įgyvendinti.

- **2013 metais** buvo priimtas Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymas, kuriuo įteisintas *nevyriausybines organizacijas* apibrėžimas.
- **2020 metais** priimta nauja Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo redakcija, kuria sureguliuotas *nevyriausybines organizacijas* statuso apibrėžimas ir įgijimo tvarka.
- **2021-2022 metais** NVO statusą/žymą jau įgijo apie 2000 nevyriausybinių organizacijų, tačiau šis procesas yra nuolatinis ir tikimasi, kad per ateinančius metus NVO statusą/žymą turės daugiau kaip 10 tūkstančių realiai veikiančių organizacijų.
- **2022 metais** LR Seimas po pateikimo ir svarstymo pritarė Labdaros ir paramos įstatymo projektui, kuriuo siekiama sureguliuoti 1,2% GPM skyrimo tvarką nustatant, kad tokią paramą galėtų gauti tik nevyriausybines organizacijas.
- **2025 metais** LR Seimui priėmus Labdaros ir paramos įstatymo projektą, įsigalios nauja tvarka, pagal kurią tik nevyriausybines organizacijas statusą turintys juridiniai asmenys turės teisę gauti 1,2% GPM paramai (profesinės sąjungos ir politinės partijos papildomai 0,6% GPM), kas sudarys sąlygas skaidrios ir atskaitingos paramos skyrimo ir jos panaudojimo tvarkos atsiradimui. Tik metines ataskaitas VĮ „Registru centras“ teikiančios ir NVO žymą turinčios organizacijas galės naudotis šia galimybe, kurių, planuojama, bus per 10 tūkstančių.

Formuojant pozityviosios diskriminacijos principą, kuomet dalį GPM gyventojai galėtų skirti tik nevyriausybines organizacijas (papildomą dalį ir profesinėms sąjungoms bei politinėms partijoms), tai prisidėtų prie sąmoningos ir pilietiškos asmenybės ugdymo, savanoriškai pasirenkant kokioms organizacijas jie gali skirti 1,2% GPM, o pačioms organizacijas užtikrinti veiklos skaidrumą, atskaitingumą ir patikimumą.

Biudžetinių įstaigų, kaip viešųjų paslaugų teikėjų, išlaikomų valstybės ar savivaldybių biudžeto lėšomis, eliminavimas neturės esminės įtakos jų veiklos užtikrinimui, kadangi šių įstaigų surenkama dalis iš 1,2% GPM tesudaro vos iki 1% jų metinio biudžeto. Tokia nauja 1,2% GPM skyrimo tvarka prisidėtų ir prie Valstybės kontrolės 2009 metais audito išvadoje pateiktos rekomendacijos.

Tad prašome Jūsų žengti galutinį žingsnį – balsuoti už šio įstatymo priėmimą ir nesivadovauti biudžetinių įstaigų reiškiamomis nepagrįstomis reakcijomis dėl siekio „atimti iš jų reikšmingą dalį metinio biudžeto“, o remtis skaičių ir faktų argumentais. Tik įrodymais ir efektyvia organizacijų valdysena grįsti sprendimai gali paskatinti viešojo sektoriaus veiklos tobulinimą, o NVO sektoriaus stiprinimas – ugdyti pilietišką, sąmoningą ir atsakingą Lietuvos Respublikos pilietį.

Direktorė

Olia Žuravliova